

Berlijn

Architectuurreis

DO 15/09/22 - ZO 18/09/22

INHOUD

- 4 Berlijn, de herenigde hoofdstad
 van Duitsland**
- 6 Hufeisensiedlung**
- 7 Spreefeld**
- 10 Programma deel 1**
- 12 Big Yard**
- 13 Museumsinsel**
- 14 Wohnregal**
- 15 R50**
- 18 Programma deel 2**
- 24 Stadsontwikkeling aan
 Blumengrossmarkt**
- 26 IBeB**
- 27 TAZ Neubau**
- 30 Frizz 23**
- 31 Tempelhof**
- 32 Kulturforum**
- 33 Neue Nationalgalerie**
- 34 Hansaviertel**

Berlijn, de herenigde hoofdstad van Duitsland

Berlijn is niet alleen de grootste stad van Duitsland met 3.75 miljoen inwoners, het is wellicht ook de stad die de opvallendste geschiedenis van het land met zich meedraagt. Voor velen is dit ook de belangrijkste beweegreden om naar de 'in-twee-gedeelde-stad' te gaan. Een democratisch Westers deel vormde een stadsdeel binnen het Oostblok ten tijden van de koude Oorlog en dit laat zijn sporen na in het hedendaagse Berlijn.

Een grote betonnen muur vormde een fysieke grens tussen twee compleet anders werkende stadsdelen. Stadsdelen die vandaag de dag terug herenigd zijn met elkaar. De tweeledigheid tussen Oost en West is met de val van de Berlijnse Muur in 1989 omgevormd naar een tweeledigheid tussen nieuw en oud. Sinds de val van de Muur is de stad alleen maar interessanter geworden. Berlijn is opmerkelijk op vlak van demografische samenstelling, cultuur en architectuur. Enerzijds is er het verleden en anderzijds is er een stad die niet ontwikkelt vanuit één centrum maar groeit vanuit verschillende losse gebieden. Een korte wandeling door deze stad kan direct een gigantische diversiteit van culturen tonen.

Deze veelheid aan culturele voorzieningen maakt van de stad ook het culturele hart van Duitsland. Zo is er bijvoorbeeld het Museumsinsel, een eiland in de rivier Spree, met een cluster van vijf musea. Hiernaast vormt meer ten westen van de stad een andere cluster van musea en culturele gebouwen het Kulturforum.

In de heropbouw van de stad na de Eerste en Tweede Wereldoorlog zijn er ontzettend veel vernieuwingen op stedenbouwkundig en architecturaal vlak doorgevoerd. Zo moest er snel en goedkoop tegemoetgekomen worden aan de hoge noden. De Hufeisensiedlung naar de hand van Bruno Taut en Martin Wagner is alvast één voorbeeld van hoe sociale woonwijken op een goede manier geïntegreerd kunnen worden in een stad met voldoende aandacht voor sociale cohesie, architecturale kwaliteiten en groene publieke ruimte.

Hansaviertel, een woonwijk die tot stand kwam dankzij de internationale architectuurtentoonstelling in 1957 'Interbau', toont op zijn beurt dan weer de architecturale innovatie van de tijd waar niet alleen geëxperimenteerd werd met bouwtechnieken maar ook met woonvormen en typologieën.

Met recente architecturale aanvullingen van internationaal gerenomeerde architecten zoals David Chipperfield, Herzog & De Meuron en E2A maar ook lokale architecten zoals Ifau, Heide en von Beckerath, BAR architecten en Fatkoehl is Berlijn in een razendsnel tempo aan het uitgroeien tot een stad van diversiteit. Een herenigde stad op alle vlakken.

© Bettmann

HUFEISENSIEDLUNG

Sociale huisvesting was in de jaren 1920 een enorme uitdaging voor de stad Berlijn. Alleen grote woonwijken beloofden een uitweg uit het catastrofale woningtekort. De Hufeisensiedlung maakte deel uit van één van de eerste sociale woonwijken in Berlijn.

In de grote woonwijk Britz zag de Berlijnse dienst stedenbouw, met name Martin Wagner die op dat moment stadsplanner was, een kans om het principe van 'economisch bouwen' in de praktijk uit te testen. De nieuwe wijken werden opgevat als tegenhanger van de onmenselijke huurkazernes. Hun architectuur moest een gemeenschapsgevoel faciliteren. Het centrale gebouw in de Britzer Siedlung kreeg de vorm van een hoefijzer en werd het symbool van het nieuwe bouwen. Ook de nieuwe naam 'Hufeisensiedlung' of 'Hoefijzerwoonwijk' verwijst hiernaar.

De enorme woonwijk is tussen 1925 en 1933 gebouwd volgens de plannen van Bruno Taut. Dat gebeurde in zeven bouwfasen. De meer dan duizend appartementen zijn gestandaardiseerd volgens vier soorten plattegronden. Alle gebouwen staan in rijen en de eengezinswoningen krijgen elk een tuin toegewezen. Dat was oorspronkelijk ook het geval in het centrale hoefijzergebouw. Aan de Stavenhagener Strasse vormt een slank appartementsgebouw met brede trappenhuizen de overgang tussen het Hufeisensiedlung en een groen park, volgens het ontwerp van Martin Wagner.

Om monotonie tegen te gaan voorzien de architecten uitsparingen, aanbouwen en variatie in de rijen. Ook kleur is eenvoudig inzetbaar als goedkoop vormgevingselement. Tot slot is er in deze functionele, noodzakelijkerwijs pretentieloze architectuur toch vaak oog voor details zoals ramen, deuren, stoeptegels ...

© Hiepler Brunier

© Hiepler Brunier

Lowise Reuter Ring 1
Bruno Taut & Martin Wagner
1933

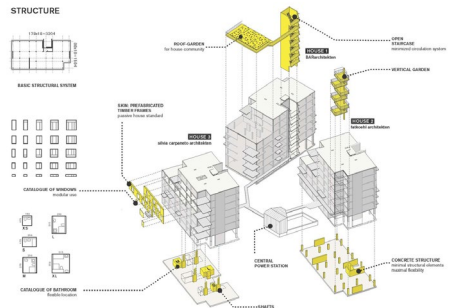
SPREEFELD

Op een mooie locatie aan de oevers van de Spree heeft een coöperatie opdracht gegeven aan drie architectenbureaus – Carpaneto Architekten, Fatkoehl Architekten en BARarchitekten – om een project met 65 woningunits, werkruimtes en collectieve ruimtes te realiseren. Het programma van eisen was zeer ambitieus; het beschikbaar budget beperkt.

De coöperatie koos er bewust voor om alle open ruimte rond de gebouwen publiek toegankelijk te maken. Op die manier is het informele strandje aan de Spree behouden als een plek voor iedereen, waar elk jaar een zomerfestival wordt georganiseerd en geregeld een kampvuur brandt. Aanvullend zijn er collectieve en private terrassen aan de gebouwen. Een deel van de daken wordt benut als gemeenschappelijk dakterras voor de bewoners. De verticale circulatie van elk gebouw is voorzien als een buitentrap, die voldoet aan alle brandnormen en rechtstreeks toegang geeft tot het dakterras.

© Daka

Alle gebouwen bestaan uit dezelfde eenvoudige betonstructuur van kolommen en platen. Binnen deze structuur waren acht woningtypes mogelijk, waaruit men eentje kon kiezen en vervolgens slim moest schakelen met andere woningtypes. Ook de afwerking van de appartementen is opgevat als een catalogus van materialen en ruimtes om zo de kosten te beperken, en de inrichting zo vlot mogelijk te laten verlopen. Elke bewoner was vrij om later nog toevoegingen te doen.

De invulling van de onderste lagen is flexibel en verandert doorheen de jaren: een kinderopvang, een groepspraktijk van psychologen, optionele ruimtes ... De optionele ruimtes zijn door de coöperatie zelf ingericht en gefinancierd door de huuropbrengsten. Iedereen kan er gebruik van maken. Eén ruimte heeft een professionele keuken en mini-restaurant, een andere ruimte is bedoeld om te bewegen en een derde dient als werkplaats.

Wilhelmine-Gemberg-Weg 12
Carpaneto, Fatkoehl & BARarchitekten
2013

E-Board[®], slim en
slank isoleren met de
robuuste kwaliteit
van baksteen.

E-BOARD ■■

Meer info, tools en referenties op
www.vandersanden.be/e-board

VANDERSANDEN

HET MOOISTE MAAK JE SAMEN

donderdag 15 september

07u30	Verzamelen aan bagage drop-off van Brussels Airlines, Brussels Airport, Zaventem	
09u25	Vertrek vlucht SN2581, Brussels Airlines	
10u50	Aankomst Brandenburg Airport, Berlijn	
11u30	Lunch	
12u30	Vertrek bus	
13u00	Hufeisensiedlung - M. Wagner en B. Taut Rondgang met Ben Buschfeld	p.6
15u00	Vertrek bus	
15u30	City Models Berlin Uitleg stadsontwikkeling met Guiding Architects	
16u45	Vertrek bus	
17u00	Spreefeld - Carpaneto, Fatkoehl & BARarchitekten Rondgang met Michael Lafond, initiatiefnemer en bewoner	p.7
18u00	Vertrek bus	
18u30	Inchecken hotel	
19u45	Vertrek bus	
20u00	Zollhaus Pankow Diner getrakteerd door de partners van de reis	

vrijdag 16 september

09u00	Vertrek bus	
09u30	Big Yard - Zanderroth Architekten Rondgang met Christian Roth	p.12
11u00	Vertrek bus	
11u15	Museumsinsel Vrije tijd voor museabezoeken en lunch	p 13
14u00	Vertrek bus	
14u30	Wohnregal - F.A.R. Architekten Rondgang met Marc Frohn	p. 14
16u00	Vertrek bus	
16u30	Philharmonie - Hans Scharoun Rondgang	
18u00	Einde dagprogramma	

BIG YARD

Op een lang smal perceel van 35 op 100 meter tussen hoge blinde muren van 22 meter hoog realiseerden Zanderroth Architekten het compacte woningbouwproject BIGyard. Ze namen zelf initiatief voor dit bouwproject en kochten de grond aan via hun dochteronderneming SmartHoming. BIGyard telt 4 tot 6 bouwlagen, met 23 rijwoningen, 10 tuinwoningen en 13 penthouses die variëren van 60 tot 160 m².

In contrast met de aangrenzende appartementsblokken rond een nauwe binnenplaats, wordt dit project gekenmerkt door een lange smalle, maar uitbundige binnentuin. Deze tuin, naar een ontwerp van Herrburg Landschaftsarchitekten, vormt een grote meerwaarde voor het project. Hij wordt gemeenschappelijk gebruikt door alle bewoners. Er is gekozen voor extensieve beplanting met een rondslingerend pad en verspreide speelplekken. Zo verdelen de kinderen zich over de hele buitenruimte.

Door middel van grote vouwramen hebben de rijwoningen een directe relatie tot de tuin. Een niveau lager (op hetzelfde niveau als de parkeergarage) hebben zij een rechtstreekse voordeur naar de straat. De toegang tot de achterliggende woningunits verloopt via de binnentuin, of via de parkeergarage.

Alle daken zijn ingericht als individueel dakterras met daktuin. Dit vormt de enige private buitenruimte van de rijwoningen. Ook de penthouses hebben rechtstreeks toegang tot dakterrassen, met uitzicht over de stad.

De parkeergarage is op een ingenieuze manier ingewerkt in de onderste laag. Door de afwerking met rijwoningen aan de straatkant en de inplanting van de binnentuin op de 1ste verdieping, is deze parkeergarage amper zichtbaar. Ze is perfect geïntegreerd in het project.

© Simon Menges

© Hiepler Brunier

Zelterstraße 5
Zanderroth Architekten
2010

MUSEUMSINSEL

Ten noorden van een eiland in de rivier Spree die dwars door het centrum van Berlijn loopt bevindt zich een verzameling van musea genaamd het Museumsinsel. Deze benaming en zijn overkoepelende betekenis kwam tot uiting in de erkenning ervan door het UNESCO als plaats van cultureel werelderfgoed in 1999. In datzelfde jaar besloten de beheerders van de Stiftung Preussischer Kulturbesitz tot een masterplan voor de renovatie van de gebouwen en voor de moderne ontwikkeling van het museumcomplex als geheel. Dit masterplan was een cruciaal onderdeel van de aanvraag van het eiland om officieel te worden erkend als cultureel werelderfgoed.

Het plan beschouwt het ensemble van vijf historische gebouwen als één thematisch geheel, terwijl tegelijkertijd de architectonische autonomie van elk afzonderlijk museum wordt gerespecteerd. De verantwoordelijkheid voor de feitelijke uitvoering van het masterplan berust bij de in 1998 opgerichte planningsgroep Museumsinsel, die bestaat uit de architectenbureaus die verantwoordelijk zijn voor de renovatie van de afzonderlijke musea, onder de algemene coördinatie van David Chipperfield Architects.

© Simon Menges - James Simon Galerie

Bij de herinrichting van het Museumsinsel Berlijn wordt het juiste evenwicht gevonden tussen voortdurende zorgvuldige conservatie en nieuwe stedelijke ontwikkeling. Enerzijds behoudt het het oorspronkelijke karakter van de historische tentoonstellingsgebouwen, en anderzijds ontstaat er een museumcomplex dat is toegerust voor de uitdagingen van de toekomst. Na voltooiing zal de 'architectonische promenade' vier van de vijf museumgebouwen (met uitzondering van de Alte Nationalgalerie) op de benedenverdieping met elkaar verbinden en worden gebruikt om dominante thema's uit de cultuurgeschiedenis te laten zien met artefacten uit alle archeologische collecties die op het Museumsinsel Berlijn zijn ondergebracht. Deze thematische en ruimtelijke vervlechting van de musea zal vertrekken vanuit de James-Simon-Galerie volgens het ontwerp van David Chipperfield Architects. Dit nieuwe gebouw zal in de toekomst de hoofdingang tot alle musea vormen. De Promenade begint dan in het Altes Museum, loopt door het Neues Museum, het Pergamonmuseum en verder naar het Bode-Museum.

Het Masterplan Museumsinsel richt zich niet alleen op het samenbrengen van de archeologische collecties van de staatsmusea in hun oorspronkelijke gebouwen, maar neemt ook de vele studiec collecties, conserveringsateliers, bibliotheken, archieven en administratieve eenheden in aanmerking die zich momenteel in de directe omgeving van het Museumsinsel bevinden, in een gebied dat momenteel in aanbouw is: de Museumshöfe. Het op dit terrein gevestigde Archäologisches Zentrum werd in november 2012 geopend en biedt een gemeenschappelijk interdisciplinair platform voor de medewerkers van de vijf wereldberoemde archeologische collecties op het eiland en hun wetenschappelijke activiteiten.

WOHNREGAL

Het Wohnregal is een gebouw van zes verdiepingen, waarin ateliers voor leven en werken zijn ondergebracht. Het is gebouwd met prefab betonelementen die gangbaar zijn in de industriële magazijnbouw. Architectenbureau FAR frohn&rojas koos voor deze seriematige bouwtechniek vanuit de ambitie om twee schijnbaar tegenstrijdige uitdagingen te overbruggen.

Enerzijds biedt industriële prefabricage de voordelen van seriematige bouwtechnieken, zoals kostenbesparingen en kortere bouw tijden. Zo kunnen de stijgende bouwkosten voor woningen worden aangepakt. Anderzijds biedt het Wohnregal een maximaal scala aan verschillende woon/werkateliers om zo tegemoet te komen aan de steeds grotere diversiteit aan stedelijke levensstijlen. De grootte van de ateliers varieert van 35 tot 110 m². Met dit project countert FAR frohn&rojas dus het vooroordeel dat seriebouw automatisch een standaardisatie van de units met zich meebrengt.

De geprefabriceerde betonstructuur met zijn overspannende TT-plafonds maakt deze verscheidenheid mogelijk. Het biedt een vrije overspanning van gevel tot gevel zonder dat er structurele wanden in het interieur nodig zijn. Aan de noordgevel bevinden zich een open trappenhal en een lift. De woon/werkateliers zijn ofwel naar het westen ofwel naar het oosten gericht. Een aantal ateliers lopen door van de westelijke tot de oostelijke gevel.

Deze westelijke en oostelijke gevels bestaan uit grote identieke glazen schuifdeuren, die het mogelijk maken om het interieur tijdens de zomermaanden naar buiten toe open te trekken. Zo lijkt de leefruimte van de ateliers wel een loggia te zijn. De balustrades zijn gemaakt van lichtgroene glasvezelroosters.

© David von Becker

© David von Becker

Het Wohnregal is genomineerd voor de European Union Prize for Contemporary Architecture - Mies van der Rohe Award 2022.

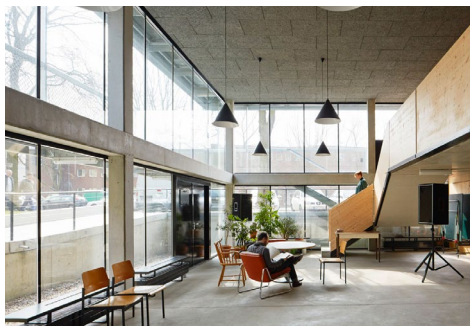
Waldenstraße 25
F.A.R. Frohn&Rojas
2013

R50

In een residentiële hoogbouwwijk uit de jaren '60 in Kreuzberg heeft de stad Berlijn een resterende groene ruimte in de markt gezet als bouwkaavel. Via een architectuurwedstrijd heeft dit geleid tot de oprichting van het compacte woongebouw R50, ontworpen door ifau en Jesko Fezer, Heide & von Beckerath. Met zes verdiepingen, een kelder en een bovenbouw telt dit vrijstaande gebouw in totaal acht bouwlagen. Er zijn 19 appartementen - variërend van 96 tot 131 m² -, een studio en verschillende gemeenschappelijke ruimten.

Het architectonische concept is gebaseerd op een compacte structuur met zorgvuldig gedetailleerde verbindingen. Het gebouw is opgezet als een betonstructuur met houten invulwanden. Elk appartement en alle gemeenschappelijke ruimten zijn ontwikkeld in een intensief proces van overleg en ontwerp. Op basis van het structurele raamwerk konden de afmetingen van de appartementen worden bepaald en individuele wensen in de plattegronden worden verwerkt. In functie van betaalbaarheid is er gekozen voor een minimale afwerking van de appartementen, met zichtbare basismaterialen. Parallel aan dit proces werd een gemeenschappelijke standaard voor inrichting en meubilair ontwikkeld en gedefinieerd.

Aan de buitengevel hangt een stalen constructie die een doorlopende galerij vormt rondom het gebouw. Elk appartement en ook de centrale traphal sluiten erop aan. De galerij doet tegelijk dienst als terras, extra toegang tot de appartementen en ontmoetingsruimte met de burens. Er is ook ruimte voor ontmoeting op het dakterras met buitenkeuken en in de royale stadstuin rondom het gebouw.

© Andrew Alberts

© Andrew Alberts

De deels verzonken kelderverdieping huisvest de gemeenschappelijke fietsenstalling, met brede helling naar de straat. Aansluitend op de fietsenstalling ligt een grote multifunctionele ruimte van 130 m² van dubbele hoogte. Met de hoge glazen wanden is deze opgevat als een wintertuin, waar ook plaats is voor een piano of pingpongtafel. Er is ook een gemeenschappelijke wasruimte en werkruimte.

Ritterstraße 50

ifau, Jesko Fezer, Heide & von Beckerath
2013

The Beauty of Circularity

Ontdek de DESSO Origin tapijtcollectie

Laagste Circulaire Carbon Footprint

- Tarkett is de enige vloerenproducent met een gesloten recyclagesysteem.
- Recyclage na gebruik maakt van deze collectie deze met de laagste circulaire koolstof voetafdruk* op de markt.
- Een wel 6 keer** lagere carbon footprint dan die van gelijkaardige producten

Made to be remade

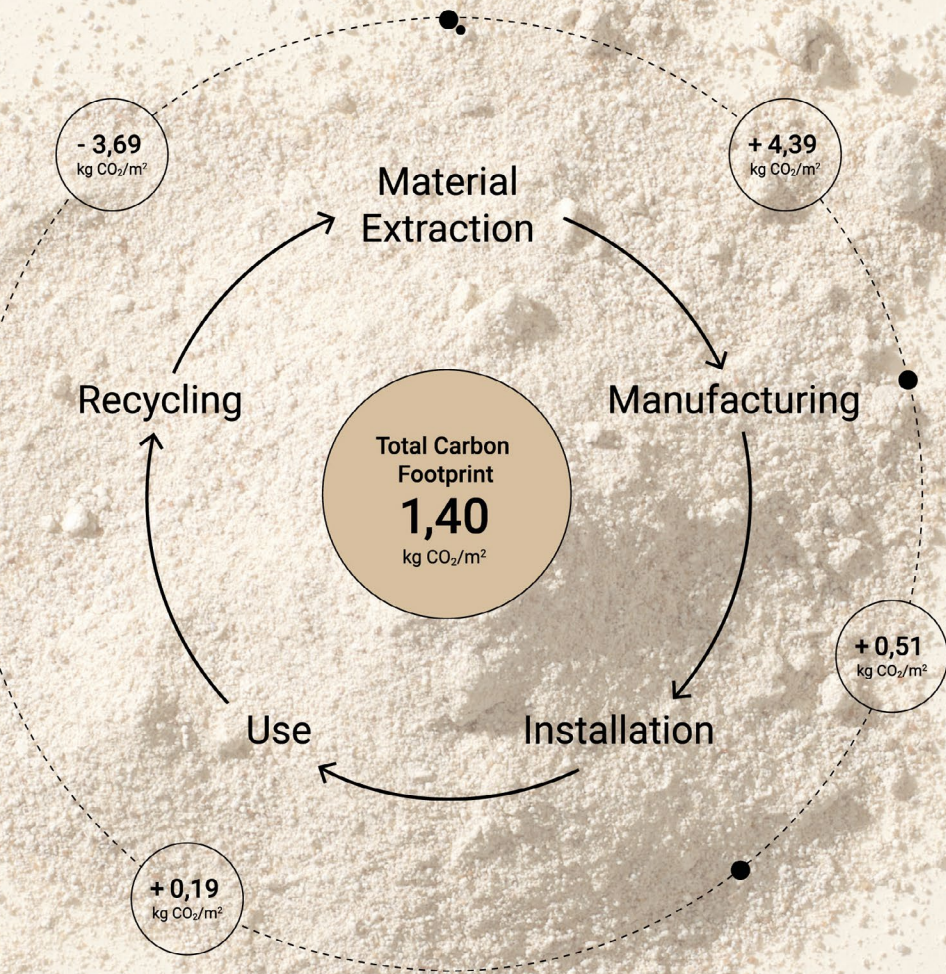
- DESSO Origin is een echt circulair product
- 100% recycleerbaar
- 100% met groene energie geproduceerd

DESSO Origin

Made to be ReMade

* Voor EcoBase tapijttegels met PA6-garen, volgens milieuproductverklaring (EPD) S-P-05827 en extern gecontroleerd door Bureau Veritas, op basis van d

** Vergelijking van EPD S-P-05827 met de totale CO2-voetafdruk (module A-D), met de 19 EPD's voor tapijttegels die beschikbaar zijn op internet (mei 202

6

14

7

13

15

10

11

9

12

- 1 Hufeisensiedlung
- 2 City Models Berlin
- 3 Spreefeld
- 4 Big Yard
- 5 Museumsinsel
- 6 Wohnregal
- 7 Philharmonie
- 8 R50
- 9 IBeB
- 10 TAZ Neubau
- 11 Frizz23
- 12 Tempelhof
- 13 Kulturforum
- 14 Hansaviertel
- 15 Hotel

4

BERLIN-PRENZLAUER
BERG

WINSVIERTEL

KOLLWITZKIEZ

BÖTZOWVIERTEL

SCHEUNENVIERTEL

5

Spree

BERLIN-MITTE
BERLINER
INNENSTADT

CHSWERDER

2

3

Spree

BERLIN-FRIEDRICHSHAIN

SAM

8

BERLIN-KREUZBERG

RUDOLFKIEZ

WRANGELKIEZ

Spree

LOHMÜHLENINSEL

1

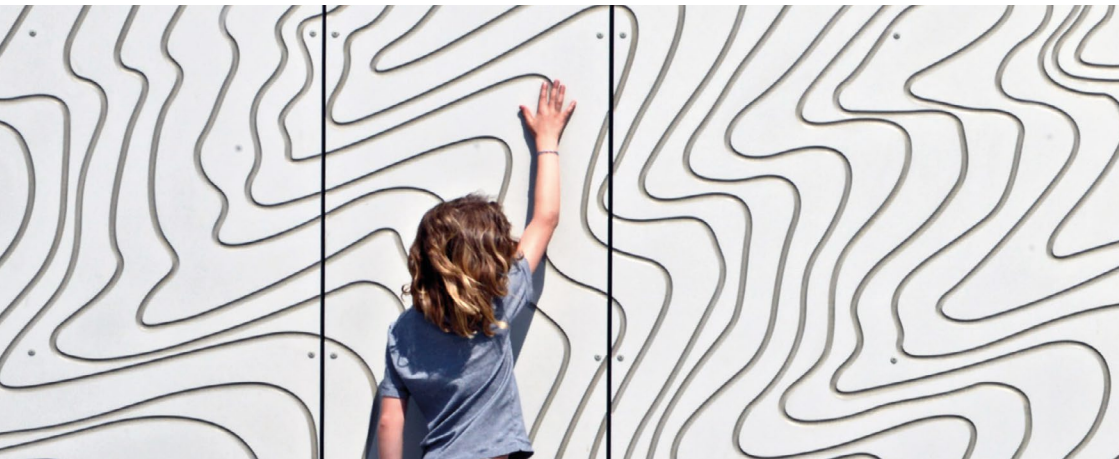

BERLIN-ALT-TREPTOW

zaterdag 17 september

08u30	Vertrek te voet richting Kulturforum	
08u45	Vertrek fiets aan Kulturforum	
09u15	R50 - Ifau, Jesko Fezer, Heide & von Beckerath Rondgang met Christophe Heinemann	p.15
10u15	Vertrek fiets	
10u30	IBeB - Ifau, Heide & von Beckerath Rondgang met Christophe Heinemann	p.26
11u30	Vertrek fiets	
11u45	TAZ Neubau - E2A Rondgang met Manuel Sedeno (architect) en Bernd Thalhammer (TAZ)	p.27
13u00	Café Null.Punkt Lunch getrakteerd door de partners van de reis	
14u30	FRIZZ23 - DEADLINE Architects Rondgang met Matthew Griffin	p.30
16u00	Vertrek fiets	
16u15	Tempelhof Vrije tijd	p.31
17u30	Vertrek fiets	
18u00	Inleveren fietsen aan Kulturforum en te voet naar hotel	
18u15	Aankomst hotel	
19u15	Vertrek te voet aan hotel	
19u30	BEBA Berlin Diner getrakteerd door partners van de reis	

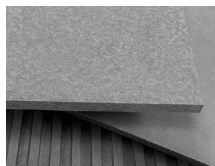
Wij **inspireren** graag!

Natuurlijke look / In de massa gekleurd / Uniek karakter

Gevelpanelen in vezelcement?

Vraag je gratis staal.

EQUITONE
Fibre cement facade materials

www.equitone.com

Jouw partner voor dak,
gevel en terras

Bart Engelen - Account Manager Cedral
bart.engelen@etexgroup.com - Tel. +32 (0)15 71 71 71
www.cedral.world

zondag 18 september

09u15	Vertrek hotel	
09u30	Kulturforum Rondgang met Guiding Architects	p 32
11u00	Neue Nationalgalerie Toelichting door Guiding Architects en vrij bezoek	p.33
12u00	Vrije tijd voor lunch	
13u30	Verzamelen aan hotel Oppikken bagage en vertrek richting Hansaviertel	
14u00	Hansaviertel Rondgang met Guiding Architects	p.34
16u00	Vertrek bus	
16u45	Aankomst Brandenburg Airport, Berlijn	
18u45	Vertrek vlucht SN2588	
20u10	Aankomst Brussels Airport, Zaventem	

Stadsontwikkeling rond Blumengrossmarkt

In 2008 stond het vast: de Berlijnse bloemengroothandel zou de markthal in het zuidelijke Friedrichstadt verlaten en naar een andere locatie verhuizen. De overheid besloot om de bestaande markthal van 1965 te behouden als uitbreiding voor het tegenoverliggende Joods Museum. Wegens veiligheidsvoorschriften is het gebouw relatief introvert en connecteert het beperkt met zijn omgeving. De rest van het terrein - 2,5 hectare op een goede locatie in het stadscentrum - zou verkocht worden.

Door de centrale en aantrekkelijke ligging in de buurt van de Friedrichstraße dreigt de culturele en sociale samenstelling van de wijk op middellange termijn drastisch te veranderen. Betaalbare woningen worden schaars goed, maar de ambities voor deze plek zijn groot: een stedelijke wijk met een kleinschalige mix van werken en wonen en een focus op kunst, onderwijs en creatieve economie.

In samenwerking met het Liegenschaftsfonds Berlin schrijft Berliner Großmarkt GmbH in 2011 een aanbesteding uit voor vijf percelen rond de Blumengroßmarkt. Tijdens deze verkoopprocedure was het prijs criterium ondergeschikt aan de combinatie van cultureel gebruik met betaalbare woonruimte, de betrokkenheid van politici en creatieve industrieën, de participatie van de lokale bevolking ... Volgens deze procedure zijn de eerste twee percelen verkocht aan het dagblad TAZ en de Berlijnse artsvereniging.

Voor de resterende drie percelen wordt in 2014 een aangepaste procedure opgestart met meer ruimte voor onderhandeling over de plannen en de financiering. De ingediende projecten zijn niet geïnitieerd door grote investeerders, maar door Berlijnse architectenbureaus. Dit is niet verwonderlijk aangezien goede plaatselijke kennis een voordeel was tijdens de procedure. Het leidde tot drie verschillende concepten.

Ifau en Heide & von Beckerath ontwerpen woon- en ateliergebouw IBeB voor een groep van gebruikers met een sterke sociale heterogeniteit (in tegenstelling tot meer homogene klassieke bouwgroepen).

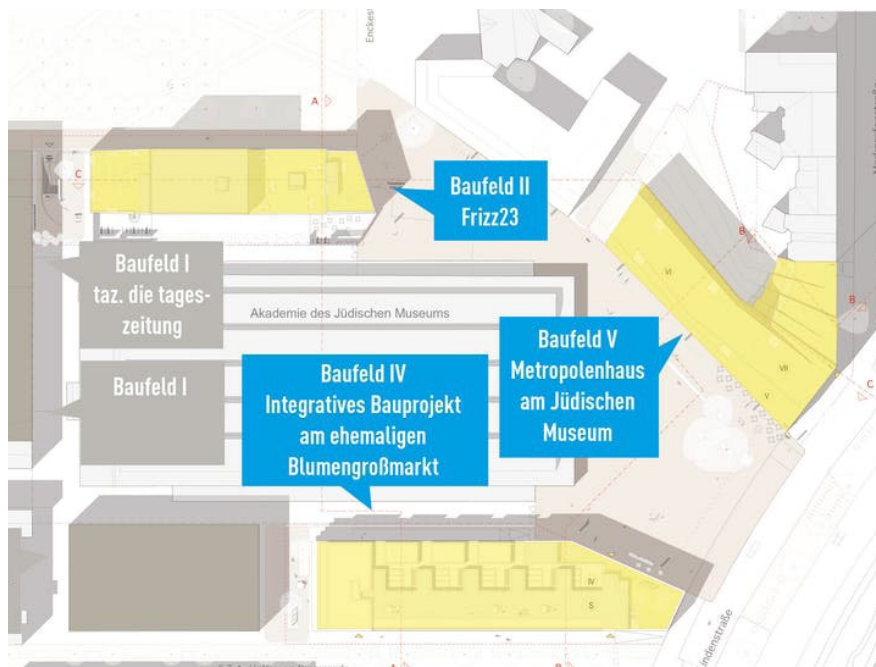

© Sebastian Wells

In het coöperatieve werkgebouw Frizz 23 heeft Deadline architecten gewerkt met een bouwgroep van kleinschalige ondernemingen uit de culturele en creatieve industrie die bedreigd zijn door stijgende huurprijzen.

In het Metropolenhaus van bfstudio voorziet de gemeenschap van eigenaars in een cofinanciering van enkele projectruimten die tijdelijk tegen lage kosten door sociale of culturele instellingen kunnen worden gebruikt.

Tot slot werden de architecten verwacht om deel te nemen aan een coöperatieve planningsprocedure binnen de wijk. In een periode van twee jaar zijn de architecten vier maal bijeengekomen voor workshops met vertegenwoordigers van het district en de Senaat, de plaatselijke bevolking en de lokale adviesraad. Deze procedure, alsmede de gebruikseisen voor tien jaar, waren in detail in de koopcontracten vastgelegd.

IBEB

Een eerste project in de rand van de voormalige bloemenmarkt, is IBeB - Integratives Bauprojekt am ehemaligen Blumengroßmarkt. Het is ontworpen door het Berlijnse architectenconsortium ifau en Heide & von Beckerath.

Voor dit gebouw formuleerden de architecten de ambitie om woon- en werkfuncties maximaal te mengen. Koopflats, coöperatieve woonruimten en ateliers, ruimte voor een sociale vereniging, alsook commerciële ruimten vormen het programma voor de oprichting van een Baugruppe. Het gebouw benut de maximaal toegestane oppervlakte van het terrein: het is ruim 100 meter lang en 22,5 meter breed, goed voor 5.531 m² woonoppervlak en 1.692 m² atelier- en bedrijfsruimte. Er zijn 87 woon- en werkruimten, die sterk variëren van typologie en vloeroppervlaktes hebben van 25 tot 132 m².

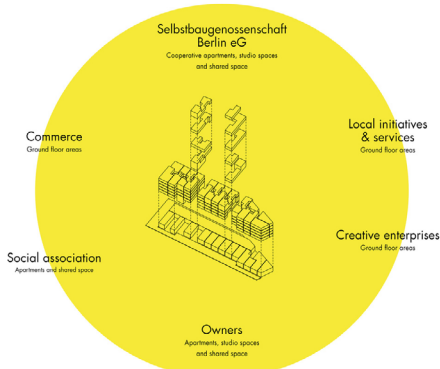
De plattegronden van de koopflats zijn ontworpen volgens de behoeften van de bewoners. Zeventien studio-appartementen en drie commerciële units werden ontworpen volgens het casco-principe zonder afwerkingen, om individueel te kunnen voldoen aan de verschillende eisen van de toekomstige gebruikers.

© Andrew Alberts

Wat dit project zo bijzonder maakt, is de intelligente ontsluitingsstructuur. De architecten creëerden drie horizontale 'straten'. Op mezzanine-niveau ontsluit een brede galerij de werk- en woonruimten die intern gekoppeld zijn met atelierruimten op het gelijkvloers en op de eerste verdieping. Op niveau 1 loopt een centrale gang die niveau 1 en 2 ontsluit en waaraan vijf atriums gekoppeld zijn die daglicht brengen tot diep in het gebouw. Een dakstraat op niveau 4 geeft toegang tot de woon-werkeenheden op niveaus 3 en 4, een collectieve ruimte en een dakpatio. Via buitentrappen is er toegang tot een sky deck op de vijfde verdieping.

Op het gelijkvloers liggen een wasserette en een werkplaats voor gemeenschappelijk gebruik. Parkeren gebeurt op straat, maar voor fietsparkeren zijn er gemeenschappelijke voorzieningen op het gelijkvloers en in de kelder (173 fietsen).

Lindenstraße 90/91
Ifau, Heide & von Beckerath
2018

TAZ NEUBAU

© Rory Gardiner

© Yasu Kojima

Nog in de buurt van de voormalige Blumengroßmarkt ligt het nieuwe redactiegebouw van het Berlijnse dagblad TAZ. Het dagblad ontwikkelde een opmerkelijk financieringsmodel: naast overheidssteun zorgden ook de coöperanten voor een belangrijke geldinstroom. Na een ontwerpwedstrijd kreeg het Zürichse bureau E2A de opdracht toegewezen, en dit vooral dankzij hun compacte gebruiks- en energieconcepten.

De broers Wim en Piet Eckert van E2A ontwierpen een betonconstructie. Deze bestaat uit diagonaal lopende prefab balken

aan de buitenkant van het gebouw, waarop de vloerbalken en de vloeren rusten. Zelfdragende betongevelelementen rondom het gebouw - bestaande uit bijna vijfhonderd knooppunten en profielen van verzinkt staal - vormen een herhaling van de betonconstructie van het gebouw. Een zachte insprong in de voorgevel markeert de ingang.

Het gebouw heeft een bruto vloeroppervlak van 7.627 m². Op het gelijkvloers liggen de TAZ-kantine en een multifunctionele ruimte. Alle binnenruimten zijn ruim en flexibel in gebruik. De redactieleden hebben vanuit hun werkplek een vergezicht doorheen het gebouw, tot buiten toe. Vooral het uitzicht vanuit de twee verdiepingen hoge panoramaruimte is machtig. Bovenop dit 31 meter hoge gebouw ligt het dakterras, dat een centrale ontmoetingsplek voor alle redacties vormt.

Via passieve ventilatie wordt binnenkomende lucht in de verschillende ruimten geleid, terwijl gemotoriseerde kleppen onder de plafonds de lucht weer afvoeren via het centrale trappenhuis. Het is omwille van deze secundaire functie als natuurlijke schoorsteen dat het trappenhuis door middel van glazen wanden gescheiden is van de redactieruimten die errond liggen. En dit is slechts één voorbeeld binnen het lowtech concept dat E2A toepast voor ventilatie en koeling.

Personeel en ook bezoekers worden aangezet tot milieuvriendelijk gedrag. Zo zijn in de ondergrondse garage alleen parkeerplaatsen voor fietsen voorzien. Douches zijn er ook te vinden.

Friedrichstraße
E2A
2018

CPE, uw
partner voor
dak en gevel

zi

VMZINC Center

maatwerk
in zink

FRIZZ23

Frizz23, ook in de omgeving van de voormalige Blumengroßmarkt, demonstreert de mogelijkheden van stadsontwikkeling door burgers en lokale actoren. Het project bundelt non-profit onderwijs, kleine creatieve bedrijven en tijdelijke woningen in één coöperatieve bouwgroep. Initiatiefnemers FORUM Berufsbildung en Deadline Architekten zijn samen met de tweeënveertig leden van de bouwgroep een onvermoeibaar uitwisselingsproces aangegaan met lokale actoren, de districten en de Berlijnse senaat. Zo zijn ze gekomen tot een structuur die een grote verscheidenheid aan kunstenaars, muzikanten, auteurs, illustratoren, redacties, fietsreparatieateliers, een gastenverblijf, een collectieve galerie ... onder één dak huisvest.

© Jan Bitter

De ruimtes variëren van kleine studio's en open-space-kantoren tot woon- en bedrijfseenheden met drie verdiepingen. Het onderwijs dat hier wordt aangeboden is toegankelijk voor iedereen, ook voor de lagere inkomensgroepen. Zo doet Frizz23 een poging om een beeld van een ander Berlijn te projecteren.

Frizz23 is opgesplitst in drie verschillende delen die een gefragmenteerd blok vormen. De gevel, bestaande uit donkere aluminium panelen en gebrand hout, maakt het gebouw tot één geheel.

Aan de westkant van het gebouw beschikt FORUM Berufsbildung over seminarie- en evenementenruimten, verdeeld over vijf verdiepingen. Aan de oostzijde biedt een toren van zeven verdiepingen onderdak aan Miniloft-appartementen en een café. In de middenstructuur bevinden zich op maat gemaakte units waarin de creatieve economie is ondergebracht. De totale oppervlakte van dit unieke project bedraagt 9.324 m².

Friedrichstraße 23
DEADLINE Architekten
2018

TEMPELHOF

Samen met Londen Croydon en Parijs Le Bourget wordt Berlijn Tempelhof, dat in 1923 werd geopend, beschouwd als een van de meest iconische luchthavens van Europa van vóór de Tweede Wereldoorlog. Het was bekend om zijn enorme hoefijzervormige terminalgebouw, dat een hoek van het terrein domineerde. In 2008 werd het gesloten als commerciële luchthaven, nadat het 85 jaar lang de Duitse hoofdstad had bediend.

Het jaar daarop maakten de autoriteiten hun plannen voor het terrein bekend. Zij besloten dat de stad het terrein in 2010 zou heropenen als een stadspark met opnieuw de naam Tempelhofer Feld.

Hierdoor staan recreatie en sociale verbinding -opnieuw- centraal in het park. Tempelhofer Feld was namelijk oorspronkelijk een paradeplaats voor militairen waar, in de weekends, plaatselijke bewoners talrijk heen gingen om te genieten van hun vrije tijd.

Pas sinds de jaren '20, na de Eerste Wereldoorlog, werd de site ingericht als luchthaven. Vandaag beschikt het gebied over een fiets-, skate- en joggingparcours van zes kilometer, een BBQ-zone van 2,5 hectare, een hondenlosloophoud van ongeveer vier hectare en een enorme picknickplaats voor alle bezoekers.

© Jürgen Held

© Konstantin Börner

© Manuel Frauendorf

Kulturforum, een cluster aan kunst- en cultuurinstellingen

Het Kulturforum ligt naast de Potsdamer Platz in de wijk Tiergarten. Het idee om op deze plaats een cultuurlocatie uit te bouwen heeft te maken met de bijna volledige vernietiging van de Tiergartenwijk tijdens de Tweede Wereldoorlog. In de jaren '50 vatte Hans Scharoun het idee op om een culturele as door Berlijn te trekken. Het Kulturforum zou in het midden van deze as komen, als symbool van de culturele heropbouw na de oorlog. De bouw van de Berlijnse muur in 1961 doorkruiste die plannen, ook letterlijk. Het Kulturforum, dat vlak bij de muur lag, werd een prestigeproject voor West-Berlijn.

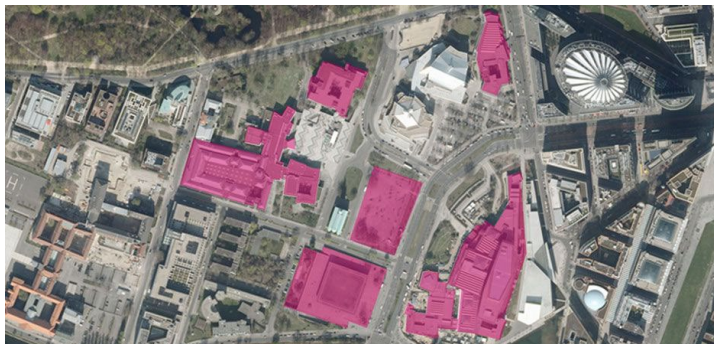
Het eerste project op deze locatie was de Philharmonie, naar een ontwerp van Hans Scharoun zelf. De bouw startte in 1960 en de opening vond plaats in 1963. Het ongewone tentvormige dak en de gele gevel staan in sterk contrast met staal- en glasarchitectuur van de Neue Nationalgalerie van Ludwig Mies van der Rohe, die vijf jaar later opende.

In de jaren '70 werd de Staatsbibliotheek gebouwd, volgens de ontwerpen van Scharoun. Het gebouw opende in 1978, zes jaar na de dood van de architect. Scharouns jarenlange medewerker Edgar Wisniewski realiseerde later nog het Musikinstrumenten-Museum (1984) en de Kammermusiksaal (1987).

Rolf Gutbrod, die in 1966 al een wedstrijd had gewonnen voor de Berlijnse Staatsmusea, voltooide het Kunstgewerbemuseum (Museum voor Decoratieve Kunsten) in 1985. Zijn 20 jaar oude concept stuitte op kritiek en uiteindelijk kregen Heinz Hilmer en Christoph Sattler de opdracht om twee andere ontwerpen van Gutbrod te herdenken, namelijk die voor de Kunstbibliothek (1992) en het Kupferstichkabinett (1994 - 'Kopergravure'kabinet). De Gemäldegalerie (1998), die meesterwerken van westerse schilders tentoonstelt, is ook van de hand van Hilmer & Sattler.

Intussen was de Berlijnse muur neergehaald (1989) en bevond het Kulturforum zich in het centrum van de herenigde stad!

In 2015 werd het Kulturforum opnieuw een bouwplaats, voor de renovatie van de Neue Nationalgalerie door David Chipperfield. Het museum heropende in 2021. En er komt nog een nieuw museum bij: het Museum des 20. Jahrhunderts, door Herzog & de Meuron. Deze laatste bouwphase van het Kulturforum gaat ook gepaard met een nieuw landschapsconcept.

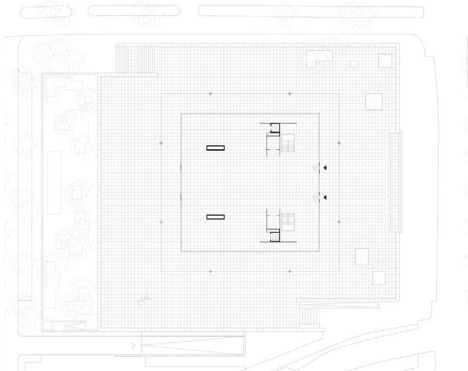
NEUE NATIONALGALERIE

De Neue Nationalgalerie is een icoon van de twintigste-eeuwse architectuur. Het museum - ontworpen en gebouwd tussen 1963 en 1968 - is het enige gebouw dat Ludwig Mies van der Rohe na zijn emigratie naar de VS in Europa heeft ontworpen. Tussen 2015 en 2021 heeft David Chipperfield het - met veel respect voor het originele ontwerp - klaargestoomd voor de volgende decennia.

Na bijna vijftig jaar intensief gebruik was het monumentale gebouw aan modernisering toe. De Neue Nationalgalerie is opgeknapt en aangepast aan de huidige technische normen, met een minimum aan visuele compromissen ten opzichte van het oorspronkelijke uiterlijk van het gebouw. De functionele en technische verbeteringen omvatten airconditioning, kunstverlichting, beveiliging en bezoekersfaciliteiten zoals de vestiaire, het café en de museumwinkel

© Simon Menges

© DCA

De toegang voor personen met een handicap is verbeterd en ook qua conservering en transport van de kunstwerken zijn er grote stappen vooruit gezet.

De gebouwschil van gewapend beton kreeg een doorgedreven renovatie en de technieken zijn volledig vernieuwd. Om de ruwbouwconstructie bloot te leggen werden ongeveer 35.000 originele bouwonderdelen, zoals de stenen gevelbekleding en alle binneninrichting, gededmonteerd. Na restauratie en aanpassingen zijn ze exact op hun oorspronkelijke plaats teruggeplaatst. Sommige materialen zijn vervangen omdat ze niet meer aan de huidige eisen rond gezondheid en brandveiligheid voldeden. Voor de bovenste tentoonstellingshal is o.a. 1.600 m² nieuw glas aangebracht en zijn 500 lasnaden van de staalconstructie hersteld.

Voor deze complexe renovatie zocht David Chipperfield naar een balans tussen het behoud van iconisch erfgoed en het gebruik van het gebouw als modern museum. Al zijn de essentiële toevoegingen ondergeschikt gebleven aan het originele ontwerp, toch zijn ze discreet leesbaar als eigentijdse elementen.

Potsdamerplatz 50

**L. Mies van der Rohe, David Chipperfield
Architects**

1968 / 2021

Hansaviertel

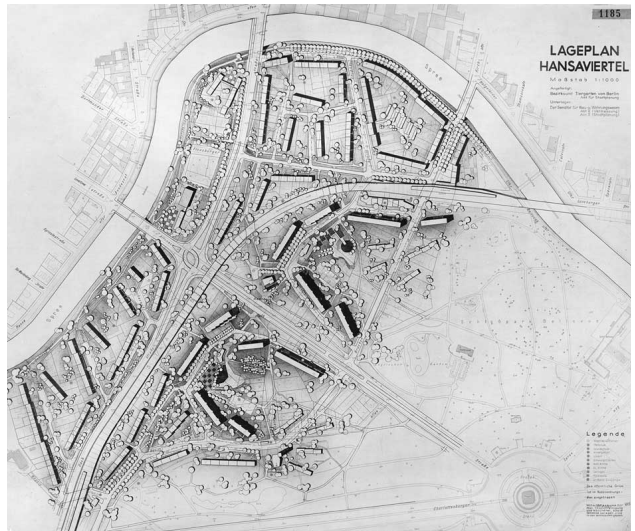
“Je moet in de lentedagen van 1945 op de uitgebrande ruïnes van het Hansaviertel hebben gestaan, je moet het beeld van de haveloze, ontboste Tiergarten hebben gezien om de hoopvolle ontwikkeling te herkennen. Want de heropbouwde Tiergarten toont de wil van de stad om de toekomst aan te vatten!” Zo opende Otto Suhr, burgemeester van Berlijn, de architectuurtentoonstelling Interbau 1957 in Schloss Bellevue. Zijn woorden hebben ongetwijfeld heel wat Berlijners geraakt.

De wijk Hansaviertel werd bijna volledig verwoest bij bombardementen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Van de 343 gebouwen lagen er ongeveer 300 in puin; de rest was zwaar beschadigd.

Als puinwijk in de binnenstad moest het Hansaviertel een symbool worden van het verlangen van de stad Berlijn naar vernieuwing. In 1952 werden 53 architecten uit 13 landen uitgenodigd om deel te nemen aan een wedstrijd. Het waren allemaal voorstanders van de westerse moderne ideeën van het ‘Nieuwe Bouwen’, waaronder Alvar Aalto, Werner Düttmann, Egon Eiermann, Walter Gropius, Arne Jacobsen, Oscar Niemeyer en Max Taut, plus ook het Nederlandse architectenbureau Van den Broek & Bakema. Volgens hun ontwerpen is de herinrichting van het Hansaviertel aangevat.

De opbouw van het Hansaviertel was gebaseerd op de ideeën van het toenmalige modernisme. Het was géén reconstructie van de oude ruïnes: 159 percelen werden volledig heringedeeld en het straten- en nutsnetwerk wijzigde ingrijpend. De nieuwe gebouwen moesten een thuis bieden aan de burgers van een nieuwe democratische samenleving.

Tegelijkertijd vormde deze aanpak een reactie op de bouw van de Stalinallee (later: Karl-Marx-Allee) in de Oost-Berlijnse wijk Friedrichshain, waarvan de architectuur was gemodelleerd naar de monumentale architectuur van de Sovjet-Unie. De uitnodiging van architecten uit landen die nog maar enkele jaren daarvoor tegenstanders in de oorlog waren geweest, moest worden opgevat als een gebaar van verzoening.

PAUL BAUMGARTEN

Een van de meest ongewone en interessante voorstellen voor nieuwe woningtypologieën werd gedaan door Paul Baumgarten in zijn bijdrage aan Interbau 57. Hij vond het ongepast om zeven rijhuizen met privétuinen direct aan de Tiergarten te bouwen. In plaats daarvan ontwierp hij een verhoogd 'woonschip' dat boven een beglaasde benedenverdieping zweeft - met loopplank, relingen, hutten en woonvertrekken. Het werden zeven maisonnettes met aantrekkelijke beglaasde woonstudio's op de dakverdieping en private dakterrassen in plaats van tuinen. De klassiek-moderne vormtaal, de talrijke glasoppervlakken, de kleurkeuze en de schuine daken verlenen het gebouw een sereniteit en luchtigheid die typerend is voor de architectuur van Baumgarten.

Tijdens de bouw werd de benedenverdieping als showroom gebruikt door de fabrikant Eternit, die als tegenprestatie bijdroeg in de bouwkosten. Voor de gevel en het dak werd ook Eternit bouw materiaal gebruikt. De naam Eternithaus is tot op de dag van vandaag blijven bestaan.

Gebouw

Langwerpige, verhoogde structuur
7 maisonnettes (95 m² elk) over twee verdiepingen (met interne trap)
Lengte 55 m, breedte 9 m, hoogte 9 m
Toegang via een arcade aan de noordzijde
Commerciële ruimte op de begane grond

Constructie

Gewapend beton in schottenontwerp (bovenste verdiepingen)
Begane grond verhoogd op steunen en beglaasd, deels bekleed met glazen bouwstenen
Eternit platen op gevel en dak

© Willy Prager

Altonaer Straße 1
Paul Baumgarten
1957

Beton met klasse

Voor een tuingevoel dat blijft

Megategels Smooth met Smooth Beam zitbank - Grey Velvet+

Maatwerk Smooth Beam met fontein - Grey Velvet+

stone-style.ebema.be

Megategel Smooth - Cream Velvet+

anorama collectie - Whale Grey

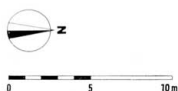
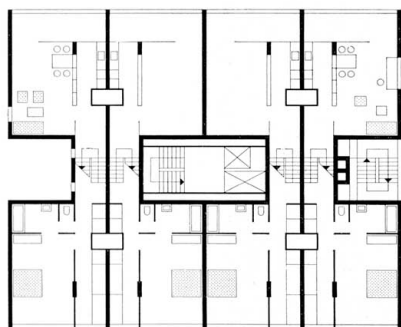
STONE & STYLE

Tuin | Terras | Inrit | Gevel

VAN DEN BROEK & BAKEMA

De Nederlandse architecten Van den Broek en Bakema hebben voor hun hoogbouw een rationalistisch ontwikkelingsconcept ontworpen door middel van een ingewikkelde split-level techniek. Zes verdiepingen van het 16 verdiepingen tellende gebouw hebben een noord-zuid gerichte toegangsweg, die het gebouw in een oost- en westvleugel verdeelt. De beide vleugels hebben een niveauverschil van een halve verdieping. De gangen geven elk toegang tot 12 appartementen, waarvan 8 met drie slaapkamers en 4 met één slaapkamer. De grote appartementen strekken zich uit over twee niveaus, terwijl de kleine appartementen op de middelste tussenverdieping, de gangverdieping, liggen.

De grote appartementen hebben oost- en westgeoriënteerde kamers; de eenkamerwoningen zonder loggia zijn afwisselend op het oosten of het westen gericht. Het zuidelijke uiteinde van elke gang loopt uit in een loggia, die dienst doet als gemeenschappelijke ruimte en die de gang van licht voorziet. Het idee om verschillende woonlagen vanuit een centrale gang te ontsluiten is ontleend aan Le Corbusiers Unité d'Habitation.

© Horst Siegmann

Gebouw

Wolkenkrabber met 16 verdiepingen

Voltooid in 1959

Vloeroppervlak ca. 20 x 24 m, hoogte 52 m

73 appartementen op 16 verdiepingen

48 driekamerappartementen (92 m²)

24 éénkamerappartementen (36 m²)

Constructie

Twee achter elkaar geplaatste platen van gewapend beton, dragende muren en pijlers van gewapend beton

Middendeel tussen de oost- en westvleugel (met trappenhuis en liften) faciliteert lichttoevoer en dwarsventilatie.

Buitenmuren van geprefabriceerde betonplaten, uniforme raamafmetingen

Noord- en zuidgevel verticaal verdeeld in drie delen

Gevel met platen in zichtbeton, opvallend geveldesign in de primaire kleuren rood, blauw, geel

Bartningallee 7

Van den Broek en Bakema

1957

WALTER GROPIUS

Het Gropiushaus is een gezamenlijk project van Bauhaus-oprichter Walter Gropius met het TAC (The Architects Collaborative - waarvan hij deel uitmaakte) en de Berlijnse architect Wils Ebert. Dit gebouw met gebogen gevel dient als toegangspoort tot het Interbau-terrein. In feite is het gebouw niet echt gebogen: de muren zelf zijn recht maar ze zijn op vier plaatsen geknikt. De appartementen zijn georiënteerd op het noorden (slaapkamers, badkamers) en op het zuiden (woonkamers, keukens). Acht wooneenheden op de oostelijke en westelijke hoeken van het gebouw zijn 90 graden om hun as gedraaid en hun balkons steken uit het gebouw. Met hun raamloze zijanten geven ze het gebouw een kader en breken ze de gevel.

Ook de 'zeilen' aan de balkonbalustrades, die gevuld lijken te zijn door de wind, dragen met hun wit geëmailleerde stalen panelen en rode borstweringselementen bij aan de levendigheid van de gevel. De benedenverdieping, waar zich de ingangen bevinden, gaat schuil achter steunpilaren. Aan de noordzijde van het gebouw bevinden zich vier lifttorens. Een vrijstaande laagbouw van 80 vierkante meter aan de westzijde, bedoeld als winkel, completeert het gebouw architectonisch.

© Horst Siegmann

Gebouw

Hoogbouw met 9 verdiepingen
Lengte 80 m, breedte 10 m, hoogte 25 m
67 appartementen (3 1/2 kamers, ± 77 m², 3 woningtypes) op 8 woonverdiepingen (bovenverdieping is afwijkend)
Benedenverdieping: werk- en wasruimtes, verwarming en andere technische systemen
Vier lifttorens aan de noordzijde

Constructie

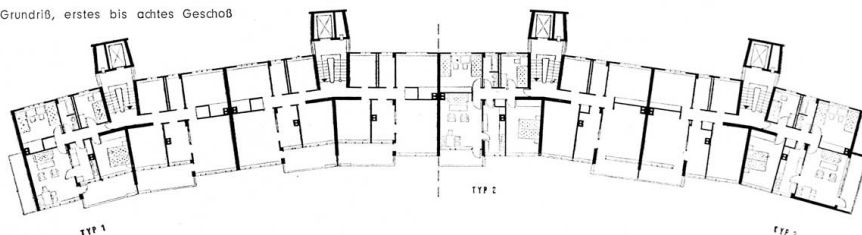
Skelet van gewapend beton, buitenkant in zichtbeton, massieve dwarswanden

Händelallee 3-9

Walter Gropius

1957

Grundriß, erstes bis achttes Geschoß

OSCAR NIEMEYER

Oscar Niemeyer ontwierp voor het Hansaviertel een markant wooncomplex met een aparte driehoekige lifttoren. Het gebouw rust op zeven dubbele kolommen die doorzicht geven naar het omringende groen. Achter deze schuine pijlers liggen de zes ingangen van het gebouw. Niemeyer, sterk beïnvloed door de ideeën van Le Corbusier over modern wonen, creëerde een ontwerp met royale plattegronden, loggia's en kamers die in licht baden.

Om te voldoen aan de voorschriften voor sociale huisvesting moest Niemeyer zijn oorspronkelijke ontwerp aanpassen. De geplande gemeenschappelijke ruimte op de vijfde verdieping moest plaats maken voor 6 driekamerappartementen langs een smalle gang. Deze verdieping is aan de westzijde goed herkenbaar aan de lange rij ramen.

Niemeyer creëerde een gebouw met appartementen die het gebouw van oost naar west doorsnijden. De appartementen zijn niet bereikbaar via lange gangen, maar via zes interne trappenhuisen en een externe lifttoren. De lifttoren - met twee liften - heeft op de vijfde en achtste verdieping een doorsteek naar het hoofdgebouw. Omwille van de stabiliteit heeft het gebouw een bovenverdieping met een dak van gewapend beton als 'deksel'. Deze verdieping krijgt alleen daglicht door smalle spleten.

Gebouw

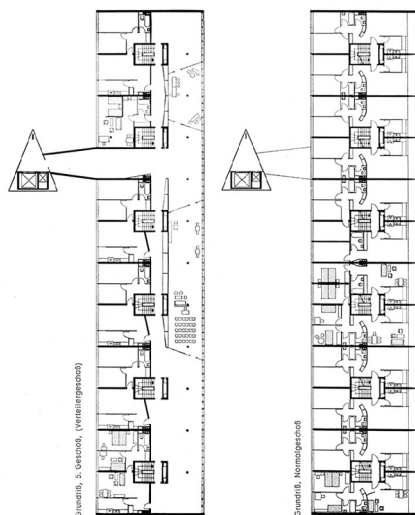
Hoogbouw met 7 verdiepingen plus bovenverdieping, op 7 dubbele kolommen
Lengte 70 m, breedte 15 m, hoogte 27 m
78 appartementen tussen 38 en 91 m²
Toren met twee liften die stoppen op de 5de en 8ste verdieping

Constructie

Schotten van gewapend beton, ter plaatse gestort, met open gevels achter loggia's (westzijde) en doorlopende ramen (oostzijde)
Gesloten bovenverdieping ter versteviging van het gebouw

© Horst Siegmann

Altonaer Straße 4-14

Oscar Niemeyer

1957

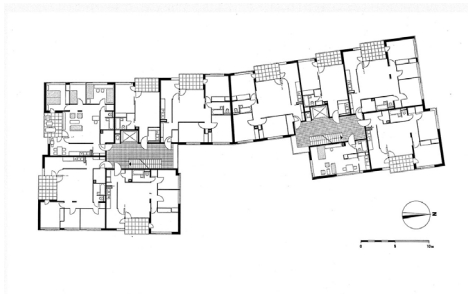
ALVAR AALTO

Ook de Finse architect Alvar Aalto ontwierp een woongebouw in het Hansaviertel. Vanuit het westen gezien lijkt het een lang lineair gebouw, maar vanuit het oosten lijken het twee solitaire gebouwen, verbonden via een smaller middendeel. De open, verhoogde benedenverdieping van dit middendeel, die een royale entree én ontmoetingsplaats vormt, biedt uitzicht op het omliggende groen. Eronder ligt een souterrain met fietsenstalling.

Het gebouw buigt licht naar het westen en opent naar het oosten om licht te vangen voor de appartementen. Met zijn licht uitspringende loggia's heeft de westgevel een getrappt uitzicht. Het Aaltogebouw heeft geen raamloze muren en alle appartementen zijn naar de vier windrichtingen georiënteerd. Dit is mogelijk dankzij de bijzondere constructie met dragende geperforeerde gevels.

© Horst Siegmann

De ontsluiting naar de appartementen gebeurt via overzichtelijke trappenhuizen met daglicht. Er zijn vijf appartementen per verdieping - vier op de begane grond - die rond de trappenhuizen zijn geschikt. Binnen de grotere appartementen wordt het motief van de binnenplaats herhaald. De kamers zijn gegroepeerd rond een veelzijdige leefruimte - door Aalto de Allraum genoemd - met aangrenzende loggia die tot diep in de woning daglicht brengt.

Gebouw

Hoogbouw met 8 verdiepingen, volledig onderkelderd

Hoogte 25 m

78 appartementen (1 - 4,5 kamers, 35-90 m²)

Ontsluiting via twee trappenhuizen

8 appartementen op de benedenverdieping, 10 op alle andere verdiepingen

In het middengedeelte is de benedenverdieping een overdekte open ruimte, in het oosten toegankelijk via een hellingbaan, in het westen via een trap.

Constructie

Buitenmuren van gewapend beton, bekleed met Leca-panelen

Binnenmuren van beton, gepleisterd

Plafonds gemaakt van 17 cm dikke massieve betonplaten

Klopstockstraße 30-32

Alvar Aalto

1957

COLOFON

Architectuurwijzer is een kritisch onafhankelijke architectuurcultuurorganisatie die wil bijdragen aan kwalitatieve architectuur in Vlaanderen. Onze missie vertrekt vanuit het besef dat architectuur een impact heeft op onze samenleving en omgekeerd. Architectuur is ook sterk verbonden met een steeds wijzigende maatschappelijke en ruimtelijke context.

Om te inspireren tot meer kwalitatieve architectuur, gaat Architectuurwijzer in de eerste plaats op zoek naar goede praktijkvoorbeelden in Vlaanderen en Europa. Specifiek voor het wonen, focussen we op collectieve, sociale, coöperatieve en andere innovatieve woonvormen, naast de traditionele woningtypes. Maar het tonen van referenties achten we niet toereikend. Met het oog op een sterke architectuurcultuur in Vlaanderen reflecteren we tevens over de maatschappelijke context, met bijzondere aandacht voor het opdrachtgeverschap, de ruimtelijke randvoorwaarden, het (boven)lokaal beleid, het ontwerpambacht, de beleving door gebruikers, ...

De reis en het programmaboekje is een productie van Architectuurwijzer. Architectuurwijzer is een collectief zelfstandige medewerkers, elke gespecialiseerd in hun vakgebied: Peggy Totté (artistiek coördinator), Iris Peeters (zakelijk coördinator), Lieve Drooghmans (coördinator communicatie) en Brent Vanheyst (artistiek medewerker).

AW kan rekenen op de structurele steun van Vlaanderen, Limburg, stad Genk, C-mine, Z33, CCHA, UHasselt, Cera, cpe, Tarkett, Vandersanden Group, Etex Group en Steven Massart Fotografie.

Contact

Peggy Totté, artistiek coördinator - peggy@architectuurwijzer.be
Iris Peeters, zakelijk coördinator - info@architectuurwijzer.be
Lieve Drooghmans, coördinator communicatie - lieve@architectuurwijzer.be
Brent Vanheyst, artistiek medewerker - brent@architectuurwijzer.be

Architectuurwijzer vzw
Tenierslaan 16, 3500 Hasselt
info@architectuurwijzer.be

berlin.de, archdaily.com, miesarch.com, dearchitect.nl, divisare.com,
visitberlin.de, architectenweb.nl, hansaviertel.berlin

